

Bazar, 22 iyun 1919-cu il, nömrə 209

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci səneyi-dəvamiyyəsi. Yekşənbə, 23 ramazanül-mübarək sənə 1337. 22 həziran 1919 sənə.

Türk və İslamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalatın mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 1 manat 50 qəpik.

Abunə şəraiti: Bakı üçün 1 aylığı 30 rublə, 2 aylığı 35 rublə, 3 aylığı 50 rublə. Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 25 rublə, 2 aylığı 45 rublə, 3 aylığı 60 rublə. Elan fiatı: birinci səhifədə sətri 4 rublə, axırınca səhifədə sətri 3 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 2 rublə.

İXTAR

[XƏBƏRDARLIQ]

Bu gün ramazanül-mübarəkin 23-cü əhya günü olmaq münasibətilə qəzetəmizin gələn nömrəsi seçənbə [çərşənbə axşamı] günü çıxacaqdır.

idarə

1919[-cu il] həziranın 23-də saat 11-də Azərbaycan Məclisi-Məbusan iclası olacağı elan olunur.

T-154

ELAN

Azərbaycan Dəmiryol İdarəsi elan edir ki, Türüq və Məabir Nəzarətinin binagüzarlığına binaən [Nəqliyyat və Rabitə Nazirliyinin sərəncamına əsasən], Batumda dərya kənarında 8 nömrəli evdə Azərbaycan Dəmiryolunun Ticarət acentəliyi açılır. Acentəlik su və dəmiryol ilə hər növ yüklərin komisiyon, skladoçnu və tamojna müamilatı işlərini öhdəsinə götürür. Bazar qiyməti barəsində təfəsil məlumat verir. “Ceyms Moosen və kompaniyası”nın Liverpoola, “Vestkon və Lorens” Londona, “Elerman Layn” Liverpoola, “Makley və Makentaer” Qlazqoya, “Amerika-Livantiysk” yoluyla Londona olan yük

T-153

Yekşənbə 21 Rəşatən-əlməbək sənə 1337
«İxtisari» sənə 1337

22 Həziran 1919 sənə 209
«Azərbaycan» qəzetisi

Yekşənbə 21 Rəşatən-əlməbək sənə 1337

«İxtisari» sənə 1337

22 Həziran 1919 sənə 209

«Azərbaycan» qəzetisi

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci səneyi-dəvamiyyəsi. Yekşənbə, 23 ramazanül-mübarək sənə 1337. 22 həziran 1919 sənə.

Yekşənbə 21 Rəşatən-əlməbək sənə 1337

«İxtisari» sənə 1337

22 Həziran 1919 sənə 209

«Azərbaycan» qəzetisi

Yekşənbə 21 Rəşatən-əlməbək sənə 1337

«İxtisari» sənə 1337

22 Həziran 1919 sənə 209

«Azərbaycan» qəzetisi

Yekşənbə 21 Rəşatən-əlməbək sənə 1337

«İxtisari» sənə 1337

22 Həziran 1919 sənə 209

«Azərbaycan» qəzetisi

Yekşənbə 21 Rəşatən-əlməbək sənə 1337

«İxtisari» sənə 1337

22 Həziran 1919 sənə 209

«Azərbaycan» qəzetisi

QİSMİ-RƏSMİ [RƏSMİ HİSSƏ]

Dövləti Müdafiə Komitəsi sədrindən

Bu axır vaxtlarda mətbuatda olduğu kimi, həmçinin mitinqlərdə müzirr [zərərli] fikirli müxtəlif şəxslər tərəfindən cürbəcür şayiələr buraxılır. Guya İngilis Komandanlığı Dabravol ordusuna Azərbaycana hücum etmək üçün müavinət edir. Bununla elan edirəm ki, bu şayiə müfəttinanə [fitnəkar] bir məqsədlə nəşr edilir [yayılır]. Bu xüsusda İngiltərə Komandanlığı nümayəndələri general Kori və Şattlvort ilə dəfəatla [dəfələrlə] etdiyim söhbətdən İngilis Komandanlığının bizə nisbət bəslədikləri hüsn-təvəccöhə tamamilə inanmışam. Onlar öz hökumətləri qarşısında bizim arzularımızı müdafiə edib və həmişə Azərbaycana qarşı ola biləcək hər növ çıxışların qabağını almağa səmimi fəaliyyət göstərmişlər ki, bu da İngilis Komandanlığının Azərbaycanla Dabravol ordusu arasında bir sərhəd xətti təyin edilməsindən ibarətdir.

Bununla elan edirəm ki, bu cür yalan xəbərləri nəşr edənlər əleyhinə mənim tərəfimdən ciddi tədbirlər ittiqaz ediləcəkdir [tədbirlər görülməkdir].

*Dövləti Müdafiə Komitəsi sədri:
Nəsim bəy Yusifbəyli*

Azərbaycan Cümhuriyyəti Məşixəti-İslamiyyə [Şeyxülislam] İdarəsindən

Həmin ramazanül-mübarəkin ibtidası [başlanğıcı] şənbədən olduğu mühəqqəq [qəti] olduğuna nəzərən, eydi-fitrin [Oruc bayramının] həziran 30 bazar ertəsi gününə müsədif olduğu [təsədüf etdiyi] ümum

Azərbaycan daxilində olan müsəlmanlara elan edilir.

*Məşixət sədri şeyxülislam:
Axund Ağə Ağəəlizadə
Katib: Əfəndizadə*

Posta və Teleqraf nazirinin əmrnaməsi

Əmrnamə 66

Bu sənəsi həziranın 20[-ci] günündən etibarən məmuriyyətə aid olaraq Tiflisə getməli olduğumdan, Nəzarət [Nazirlik] işlərini Ədliyyə, Məsai [Əmək] naziri olan Aslan bəy Səfikürdlü cənablarının öhdəsinə buraxıram. Bu cəhəti bütün təhti-Nəzarətimdə [Nazirliyin tabeçiliyində] bu-lunan idarələrə elan edirəm.

Əmrnamə 67

Bu sənəsi həziranın 20[-ci] günündən etibarən Nəzarət məmurlarının cümləsindən ədd [hesab] olunan mühəndis Cəmil bəy Vəzirov Bakıdakı telefon xütutunun [xətlərinin] hökumət müdiri təyin olunur.

Əmrnamə 68

Bu sənəsi həziranın 20[-ci] günündən Bakıdakı telefon xütutunun müvəqqəti hökumət müdiri vəzifəsini ifa edən mühəndis Tarnoqradski həmin xidmətdən azad edilib, dəftərxananın III Posta və Teleqraf şöbəsinin kargüzərlik xidmətinə təyin olunur.

*Əslində imza etdi:
Posta və Teleqraf naziri və
Dəftərxana Baş müdiri
Əslinə mütabiqdir.
Kargüzər: R[əsul] Rəhimli*

ETİLAF

Bugünkü nömrəmizdə Gürcüstanla Azərbaycan hökumətləri arasında vəqə olmuş etilafnamənin [razılaşmanın] surətini dərc etmişik.

Qafqaz Cümhuriyyətləri içində bu iki millət, yəni azəri-türk və islamı ilə gürcü milləti müqəddəratlarının biri-birinə mərbut [bağlı] olduğunu anladılar və bu müqəddəratı əllərində saxlamaq üçün bir-birinə kömək etmək, bir vəqti-zəru-rətdə bir-birinə imdad əli uzatmaq lazım olduğunu dərk etdilər. Dərk edib də sözləşdilər ki, kənari təhlükələrdən qorunmaq, mühafizə və müdafiə edilmək işlərində əlbir və dilbir olsunlar.

Vəqəən [doğrudan da], heç bir kəs üçün gizli deyil ki, Azərbaycansız Gürcüstanın və Gürcüstansız Azərbaycanın müstəqil yaşamağı imkan xaricində bir şeydir. Bu heç vaxt ağıla sığışan və ağıl kəsən əhval ola bilməz ki, məsələn Denikin Azərbaycanı istila edərsə, Gürcüstana dəyməz və ya Gürcüstanı fəth etməklə Azərbaycan təhlükədə olmaz.

Şimal təhlükəsi ümum Zaqafqaz cümhuriyyətləri üçün birdir. Çünki şimalın acındığı və yandığı Azərbaycanın ya Gürcüstanın və ya Ermənistanın ayrılmağından deyil, ümum Zaqafqaziyanın əldən getdiyindəndir.

İştə, bu ümumi təhlükənin vücudu və möhtəməl vüqusu [gerçəkləşməsi] qarşısında Gürcüstan ilə Azərbaycanın əl-ələ verməsi və bir-birinə arxa olması hər kəsə şayani-təsvib və layiqi-təqdir ədd ediləcək [bəyənilməyə və alqışlanmağa layiq hesab ediləcək] mühüm bir məsələ ol-

maqla, istiqlalı itirmək əndişəsi [qorxusu] ilə əli ürəklərinin üstündə olanların qəlbini təskin edən və ürək verən mövcibi-xoşhali [məmnuniyyət verən, razılıq yaranan] bir keyfiyyətdir.

Bundan başqa, etilafnamədə bir əhvalat dəxi vardır ki, o da məmnuniyyətə-timizə səbəb olan əhvalatlardandır.

Böylə ki, Gürcüstan ilə Azərbaycan hökumətləri qərar qoymuşlar ki, aralarında olan ixtilafı hüddud məsələlərini sülh və sazişlə və yaxud “həkim” [münsif, arbitr] hökmü ilə həll edib hər iki tərəf bu hökmə və qərara tabe olsun.

Təbiidir, bir zamanda ki, iki qonşunun evini yangı atəşi təhdid edə, ola bilərmə ki, qonşular o avadanlıq mənimdir, bu avadanlıq sənindir münaziəsi [mübahisəsi] ilə başlarını məşğul edib də o avadanlığı da, bu avadanlığı da yandırmağa gələn yangı təhlükəsindən qafil olalar!

Əlavə, bu ixtilafı hüddud məsələlərinin sülh və sazişlə və ya münsif hökmü təriqi [yolu] ilə həll edilməsinin birinci tərəfdarı həmişə Azərbaycan Hökuməti olmuşdur. Və bu gün o Azərbaycan Hökuməti böylə bir məsələ cümləsindən olan Qarabağ fəqərəsində [hadisəsində] qılinc çəkməyə və qan tökməyə məcbur dursə, onun günahı və bütün məsuliyyəti bu saziş təklifindən boyun qaçıranların boynunadır ki, o da Ermənistan Hökuməti ola.

İstər bu hüddud məsələsində və istər müdafiə məsələsində Gürcüstan ilə Azərbaycanın tərtib və təklif etdiyi etilafda iştirak etmək istəməyən Ararat Hökuməti görünür ki, bu məsələlərə başqa bir nəzərlə baxmaqdadır. Ararat Hökuməti ya

Denikin təhlükəsini ümumi bir təhlükə surəti ilə tələqqi etməyir [qiymətləndirmir, qəbul etmir], ya ki, etsə də, bu məsələnin Zaqafqaziya cümhuriyyətlərinin ittihad və ittifaqı ilə dəf edilə biləcəyinə inanmayırlar. Fəqət daha doğrusu, öz müqəddəratının həllini başqaları tərəfdən gözləməkdə olan Ermənistan Hökuməti böylə işlərə qatışmaq istəməyir. Məlum olur ki, bu işlərin onlara daxli yoxdur.

Hər halda, Ermənistanı iki həftəlik vaxt verilibdir. Deməli oranın vəziyyəti və siyasəti qəti surətdə olmaq üzrə indi deyil, iki həftədən sonra bəlli olacaqdır.

Etilafnamənin burası dəxi şayani-qeyddir [qeyd edilməyə layiqdir] ki, əgər qonşu cümhuriyyətlərdən birisi bu iki mötəlif [razılaşan] dövlətlərin birinə qarşı hüddud ixtilafından dolayı müharibə əməliyyatı başlarsa, bu əhvalat ümumi təhlükə cümləsindən ədd edilib, mötəlifeynin [razılaşan iki tərəfin] ikisini də təcavüz edənə qarşı müharibəyə məcbur edəcəkdir.

Xalis niyyət və pakdamənlikləri [namusluluqları] ilə məşhur olan Azərbaycan türklərinin və alicənablıqları ilə məruf olan [tanınan] gürcülərin böylə fəzilətlərlə bərabər, mərdanəlik və cəsurluqları da mülahizəyə [nəzərə] alınarsa, bunların bu etilafı düşmənlərimizi əndişələrə salacaq və Zaqafqaziyəni yenidən fəth etmək sui-qəsdinə meydanqir olmaq istəyənlərin hirsini soyudacaq və "başında Rey-Təbəristan havası" olan sərməstlərin üzərində soyuq su kimi bir təsir verəcəyini təxmin və hətta təmin etmək olar.

Hacıbəyli Üzeyir

AZƏRBAYCAN İLƏ GÜRCÜSTAN ARASINDA ETİLAFNAMƏ

İyunun 16-da Tiflis şəhərində Azərbaycan Cümhuriyyəti ilə Gürcüstan Cümhuriyyəti arasında əqd edilən [bağlanan] saziş Gürcüstan Hökuməti tərəfindən Məclisi-Müəssisəyə təqdim edilmişdir.

Gürcüstan Hökuməti tərəfindən Xariciyyə naziri Gegeçkori, Hərbiyyə və Daxiliyyə naziri [Noy] Ramişvili, Hərbiyyə naziri müavini general Gedevanov və Hərbi Şura üzvü general Odişelidze, Azərbaycan Hökuməti tərəfindən Xariciyyə naziri [Məmməd Yusif] Cəfərov, Hərbiyyə naziri Mehmandarov və Baş ərkanı-hərb [qərargah] naəalnik general Sulkeviç vəkalətlərə aşına olmaqla onları qanuni surətdə görüb, Zaqafqaziya cümhuriyyətləri istiqlalıyyəti ciddi surətdə təhdid edildiyinə görə, aşağıdakı əsaslar üzərinə həmin saziş əqd olundu:

1) Saziş əqd edən hökumətlər borclu olurlar ki, iki tərəfdən birinin və ya ikisinin istiqlalıyyəti və ya tamamiyyəti-mülkiyyəti [torpaq bütünlüyünü] təhdid edən hər cür hücum və təcavüz əleyhinə müttəhidən [birgə] bütün müsəlləh qüvvələri və hərbiyyə vəsəili [silahlı qüvvələri və hərbi vəsitələri] ilə çıxsınlar.

Qeyd: Bu maddə, Zaqafqaziya cümhuriyyətləri arasında təyin edilib qurtarmamış sərhəd məsələsi üzərində qalxa biləcək ixtilafı sərhəd məsələlərinə şamil deyildir.

2) Hərgah qonşu hökumətlərdən birisi birinci maddə mövcubincə [birinci maddəyə əsasən] hərəkəti-hərbiyyə açdığı zaman silah gücü ilə sərhəd mübahisəsini həll etmək qəsdinə bir və ya müttəfiq

cümhuriyyət üzərinə hücum etsə, o zaman həmin hökumət müharibə [savaşa] tərəf ədd [hesab] ediləcəkdir.

3) Həmin saziş müdafiə xasiyyəti haizdir [xüsusiyyəti daşıyır]. Hərgah iki tərəfdən birisi öz təşəbbüsə ilə qabaqcadan, saziş olmadan müharibə elan edib hərəkəti-hərbiyyə başlarsa, digər tərəf bu müharibə hərəkətində iştirak etməyə borclu deyildir.

4) Hər iki tərəf borclu olurlar ki, onların aralarında çıxma biləcək sərhəd mübahisəsini saziş və ya həkəm [arbitr] vasitəsilə həll etsinlər. Burada çıxarılan qərar hər iki tərəf üçün qəti və məcburi ədd edilməlidir.

5) Həmin saziş üç ilin müddətinə əqd edilir. Bu müddət qurtarana bir il qalmış hər iki tərəfə vagüzər edilir [tapşırılır, öhdəsinə qoyulur] ki, saziş müddətinin təzədən imtidad etdirilməsi [uzadılması] arzusunda olduğunu və ya sazişdən imtina etmək istədiyini izhar etməyə haqqı olsun. Sazişdən imtina edildiyi təqdirdə həmin saziş ancaq təyin edilən müddət qurtarıqdan sonra qüvvəsini itirmiş olur.

6) Hər iki hökumətin haqqı və istiqlalıyyəti mühafizəsi yolunda hər iki tərəf siyasi müzakirə müttəhidən aparmağa borclu olur.

7) Birinci və ikinci maddədə göstərilən şərait başlandığı zaman hər iki tərəf borcludur ki, təklikdə sülh əqd etməsin.

8) Hər iki tərəf borcludur ki, müttəfiqinin razılığı olmadan başqa hökumətlərlə hərbi ittifaq əqd etməsin.

9) Hərgah 5-ci maddədə göstərilən müddət qurtarana qədər heyəti daxilində olan bütün hökumətlərin tamamiyyəti və istiqlalıyyəti təmin edən Cəmiyyəti-Əqvam [Millətlər Cəmiyyəti] vücu-

da gəlsə, hər iki cümhuriyyət Cəmiyyəti-Əqvamə daxil olan zamandan həmin saziş öz qüvvəsini itirir.

10) Zaqafqaziya cümhuriyyətlərindən üçüncüsü Ermənistanı ixtiyar verilir ki, həmin saziş rəsmi surətdə elan edilən gündən iki həftə müddətinə qədər özünün bu sazişə yapışmaq arzusunda olduğunu bildirsin.

11) Həmin saziş imza edilən gündən iki həftənin müddətinə qədər təsdiq edilmiş nüsxələr Bakıda mübadilə ediləcəkdir.

Həmin saziş əslində iki nüsxədir.

Gürcüstan Xariciyyə naziri:

Gegeçkori,

Hərbiyyə naziri: [Noy] Ramişvili,

Hərbiyyə naziri müavini:

general-mayor Gedevanov,

general Odişelidze

Azərbaycan Xariciyyə naziri:

M. Y. Cəfərov,

Hərbiyyə naziri: Mehmandarov,

Baş ərkanı-hərb naəalnik:

general-leytenant Sulkeviç

Tiflis şəhəri, 16 iyun 1919

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Çində iğtişas

London - Sülh Konfransının Şantou bərəsində olan qərarına görə, Şantouda dəhşətli iğtişas olmuşdur. Çinlilər əcnəbi polisində təcavüz etmişlərdir.

Sualtı qayığının batırılması

İngilis bəhri [dənizçilik] idarəsi xəbər verir ki, Baltik dənizində gəzən ingilis sualtı qayığı xəbərsiz itmişdir.

Parisdə tətilin tərki

Parisdə tətil qurtardı. Cümə günü Klemanso əvvəlcə tətilçilərin nümayəndələri ilə, sonra Paris şəhəri nümayəndələri ilə görüşmüşdür. Bəzi tələbatın qəbulu mümkün hesab edilmişdir. Bəziləri isə etinasız qalmışdır. Rəisi-vükəla [Baş nazir] tətilçiləri vətənpərvərliyə dəvətlə ittihad etmələrini tövsiyə etmişdir.

Berлиндə tətil

İyunun 7-də Berlində kiçik cəsamətdə [ölçüdə] ancaq iki qəzetə nəşr edilmişdir. Tramvay tərəddüdatı [gediş-gəlişi] kəsilmişdir. Poçtaxanada xüsusi tətil olur.

Fransa və Rusiya

Odessa - Parisdə müntəşir [nəşr olunan] “Tayms” qəzetəsi fransız hökumətinin Rusiya ilə olan əlaqəsindən narazıdır. Qəzetələr yazırlar: İngilislər Arxangelskdə hökmandırlar. Onlar Bakını öz əllərində saxlayırlar. Şimali və Cənubi Qafqazıya nüfuz yeridirlər. Amerikalılar Sibiryada fəaliyyət göstərilər. Fransanın Rusiyada heç bir nüfuzu yoxdur. Əcəba Fransanın Rusiyada heç bir mənafeyi yoxdurmu? Fransaya lazımdır ki, Rusiyada lazım olan yerləri tutub fransız sərmayəsini təmin edəsin.

Kronştadtın bombardmanı

Stokholm - “A. B. B.” qəzetəsi yazır ki, İngiltərənin hərbi gəmiləri Kronştadtı bombardman edir. Bolşeviklər bombardmana qarşı sükut ixtiyar edirlər. Bolşeviklər Kronştadt iskaləsinə [liamnına] minələr qoymuşlar ki, düşmənlərin desant çıxarılmasına mane olsunlar. Zənn edilir ki, bolşeviklər şəhəri təxliyə edirlər.

Tətil hərəkəti

Nauen - Amsterdambdan xəbər verilir ki, gəmi komandanları tətil etdiyi üçün İngiltərə ilə Amerika arasında gəmi tərəddüdatı [rabitəsi] böyük müşkülata uğrayır.

İngilis gəmiləri

Kiyevdən xəbər verirlər ki, üç ingilis gəmisi silah və topxana ilə İstanbuldan Novorossiyskə azim olmuşdur [yola düşmüşdür].

(Royer acentəliyi)

Avstriyaya ərzəq

Parisdən xəbər verirlər ki, iqtisadi işlərə baxan Ali Şura Avstriyaya əvvəlki kimi ərzəq aparılması üçün tədbirlər ittihaz etmişdir [tədbirlər görmüşdür].

Tətil gözlənilir

İyunun 12-də Parisdən xəbər verirlər ki, keçən gün Palatada qəbul edilən 8 saatlıq iş qanunu Şura tərəfindən qəbul edilməmişdir. Tətil Şurası qərara almışdır ki, iyunun 16-da kömür mədənləri fəhlələrinin ümumi tətili elan edilsin.

Avstriya əhvalı

Avstriyada işlər yaxşı deyildir. Kommunistlər bazar günü təbəddülat [dəyişiklik] olacağını elan etmişlərdir.

SÜLH ƏTRAFINDA**Müttəfiqlər bir para güzəştə gedirlər**

Müttəfiqlər almanların əks-təkliflərinin ümdə maddələri haqqında əksəriyyəti

yəti-rəylə [səs çoxluğu ilə] qərar çıxarmışlardır. Onlar qərar qoymuşlar ki, zərərlərin verilməsi maddələrinin bir çox yerlərini dəyişsinlər. Müttəfiqlər Klemansonun vəziyyətinə baxmayaraq, Yuxarı Sileziyada rəyi-amm [referendum] icra edilməsi təklifinə razıdılar. Lakin Fransa nümayəndələrinin xahişinə görə, rəyi-amm qaydalarının vücuda gətirilməsi haqqında saziş hüsusla gəlmişdir. Almanıyanın Cəmiyyəti-Əqvama daxil edilməsi zamanı müahidənamədə [sazişdə] göstərilənməmişdir.

Müttəfiqlərin cavabı

Müttəfiqlərin Almanıya əks-təklifinə cavabı iyunun 12-də verilmişdir. Almanıyaya xəbər verilmişdir ki, artıq müzakirə icazə verilməyəcəkdir. Hərgah Almanıya iyunun 28-nə qədər imza etməsə, hərəkəti-hərbiyyə başlanacaqdır.

Türkiyə nümayəndələri

İngiltərə simsiz teleqrafı xəbər verir ki, Türkiyə nümayəndələri Damad Fərid paşa başda olmaq üzrə Paris yaxınlığında Vankrisura varid olmuşlardır [çatmışlar]. Damad Fərid paşa polkovnik Henri və Buzrar tərəfindən qəbul edilmişdir.

Almanıya Kabinəsi

Müttəfiqlərin Almanıyaya verdikləri cavabını qəti surətdə müzakirə etməkdən ötrü, Almanıya Kabinəsi Veymara getmişdir.

Türkiyənin müqəddəratı

Lion - Türkiyə sülh mürəxxəsləri [nümayəndələri] gələn seçənbə [çərşənbə axşamı] günü Dördlər Şurası tərəfindən qə-

bul ediləcəklərdir. Bunlar tələb edirlər ki, sultan düvəli-müəzzəmə [böyük dövlətlər] himayəsi altında İstanbulda qalsın. Yalnız Amerikanın ixtiyarı artıq olmalıdır. Mümkündür ki, keçənlərdə zikr edilən plan icra edilsin. Məsələn, Anadolıyada Türkiyə imperiyası təşkil ediləcək, sultan həzrətlərinə mükəmməl dini, siyasi muxtariyyət veriləcəkdir. Milliləşmiş olacaq İstanbul iddiasından Türkiyə vaz keçməli imiş.

Avstriyanın protestosu

Paris - Avstriya sülh mürəxxəslərinin başçısı Kepper Klemansoya bir nota göndərərək, Avstriyanın təqsim edilməsinə [bölünməsinə] qarşı protesto edir. Xüsusən Bohemiya və Tirolun ayrılmasına protesto eyləyir. Axırda əlavə edir ki, bu ticarət mənbələrindən məhrum olan Avstriya yaşaya bilməyəcəkdir. Kronprins ilə "Nyu-York Tayms" qəzetəsinin müxbiri müsahibədə bulunmuşdur. Kronprins müxbirə demişdir ki, on ildən sonra yenə təzə müharibə başlanmaq ehtimalı vardır.

Vilsonun əzimatına [gedişinə] dair

Almanıya tərəfindən sülh müahidənaməsinin [sazişinin] imza edilib-edilməyəcəyi anlaşılan qədər Vilson Avropada qalacaqdır.

Türkiyənin gələcəyi

Ağa xan və Əmir xan (Hindistan nümayəndələridir) "Tayms" qəzetəsində bir məqalə dərc edərək, bunlar lazım görürlər ki, İstanbul, Trakiya və Asiyayı-süğrə [Kiçik Asiya, Anadolu] Suriyadan başlanmış ta Qara dənizədək sultan həzrətlə-

rinin təhti-hakimiyyətində [hakimiyyəti altında] olsun.

- Almaniyanın Cəmiyyəti-Əqvama [Millətlər Cəmiyyətinə] buraxılması barəsində Fransanın rəyi böylədir: Hal-hazırda Almaniyanın Cəmiyyəti-Əqvama buraxılması vaxtı yetişməmişdir. Almaniya əhalisinin məqsədi müəyyən olduqdan sonra ancaq Almaniya Cəmiyyəti-Əqvama buraxıla bilər.

Almaniyaya cavab

Müttəfiqlərin Almaniyaya olacaq cavabı qəti olacaq. Cavabın müzakirəsinə müsaidə [icazə] verilməyəcəkdir. Almanlara bir həftə vaxt veriləcəkdir ki, bu müddətdə Berlinə gedib də hökumətləri ilə məşvərət etməyə və nəticəni Konfransa bildirməyə fürsətləri olsun.

Foşun ultimatumu

General Foşun ultimatumu nəticəsi olaraq, Almaniyadan polyak firqələri keçə bilmişlərdir.

- Dördlər Şurası Almaniyaya qarşı ciddi tədbirlər ittiqazını qət etmişdir [ciddi tədbirlər görülməsini qərara almışdır]. Deməli, hərgah gözlənilən bəzi hadisələr vüqu bularsa, o zaman Müttəfiqlər cidiyyəni Almaniyayı sıxışdıracaqlardır.

Lord Redinq və sülh şəraiti

Amerikadan İngiltərəyə qayıtmış olan Lord Redinq demişdir ki, almanların özələrinə təqdim edilən sülh şəraitindən yüngül şərtlər gözləməyə haqları yoxdur. O ki qaldı sülh şəraitinə Vilsonun 14 maddəli müahidənaməsinin müvafiqət

etmədiyi [uyğun gəlmədiyi] məsələsinə, onlara da gözəl cavab budur ki, heç kim müəllifdən artıq öz maddələrini düşünə bilməz. Vilson özü indiki sülh müahidəsini təqdir etmişdir.

Almaniyanın ticarət gəmilərinin Amerikaya təslim edilməsi məsələsində Lord Redinq bəyan etmişdir ki, bu müvəqqəti işdir. Böyləliklə Amerika qoşunlarının nəqliyyatına kömək edilmiş olar. Hər halda gəmilər daimi surətdə Amerikanın əlində qalacağını iddia etmək olmaz.

QƏZETƏLƏRDƏN

Çörçill mitinqdə

Dandidə olan mitinqdə Çörçill öz münəxişləri [seçiciləri] qarşısında nitq iradə etmək istərkən dəhşətli qışqırıq başlamışdır. Muxaliflər qışqıraraq səs-küy salmışlar. O cümlədən "İngilis saldatlarının Rusiyada işləri yoxdur" deyərək səslər eşidilmiş. Çörçill cavabında "İngilis saldatlarının Rusiyaya getməkdən məqsədi almanları qərbi cəhətdən ayırmaqdır" demişdir. "O qoşunlar ki, hələ də Arxangel'sk'də şimalda dururlar, onlar xəsarətsiz və şəərəflə qalib sifətində İngiltərəyə qayıdacaqlardır."

İngiltərənin Amerikaya borcu

Amerikanın Hərbi İşlər katibi mister Beker bəyan etmişdir ki, İngiltərənin hal-hazırda Amerikaya 7 milyard 100 min ingilis lirəsi borcu vardır.

Türkiyədə

Fələstin cəhətinə Etüf [Antanta] tərə-

findən bir heyət göndərilmişdir. Ərəb əmiri Faysal Ərzi-Fələstinin [Fələstin torpağının] 12 kəsür əsrdən [12 əsrdən çox müddətdən] bəri islamıyyətin mühafizəsi altında bulunan və ərzi-məzkur [deyilən yer] dəyanəti-şər'iyyəyə [islam dininə görə] və xristianlıq dininə də müqəddəs olan bu bəldəyi-mübarəkənin [mübarək ölkənin] içində bir yəhudi hökumətinin təsdiqində kürreyi-ərz üzərində bulunan ələmi-islamıyyəti və xristianlığı rəncidə edəcəyindən [qəlbini incidəcəyindən], ərzi-Fələstində yəhudi hökumətinin təsdiqinə dinən manə' [dini baxımdan manə] və bu surətlə məhzur [səqınılası, çəkiniləsi şey] olduğu əmir Faysal tərəfindən Konfransda bəyan edilmiş və bu məsələ haqqındakı müzakirə ictimai-atiyə [gələcək iclasa] təyin edilmişdir.

- İzmirdə qüvvəyi-inzibatiyyə [asayiş gücləri] və Vilayət məqamı [valilik], vəzi-fələri ilə məşğuldurlar.

Daxiliyyə Nəzarəti ilə Vilayət beynində [Valilik arasında] şifrə müxəbirəsi [kodlanmış teleqram və ya məktubla xəbərləşmə] başlanmışdır.

İtaliya qəzetələri Türkiyə əhvalının nikbin olduğunu yazırlar.

- Anadolu cəhətinə Mötəlifin [Antanta dövlətləri] tərəfindən bir heyəti-təhqiqiyyə [araşdırma heyəti] göndərilmişdir.

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

- Fəhlə Konfransı heyəti-rüəsası [rəyasət heyəti] Məsai Nəzarəti [Əmək Nazirliyi], surəti Məclisi-Məbusanın Sosialist fraksiyonuna olmaq üzrə birər təliqə [rəs-

mi məktub] göndərərək məlum etmişdir ki, Bakının cəhəti-iqtisadiyyəsi fənalığından naşi [iqtisadi cəhətdən vəziyyəti pis olduğuna görə], bir çox gəmi fəhlələri işsiz qalmışdılar. Bu vaxtadək işsiz yoldaşlara Bəhriyyun İttifaqı [Dənizçilər İttifaqı] müavinətdə bulunurdu. Fəqət İttifaqın xəzinəsində olan müavinət məbləği bitdiyindən, bir daha müavinət etməkdən acizdir. Dövləti Bankda [Dövlət Bankında] isə, hesabati-cariyyə üzrə pul verilməyir. Heyəti-rüəsa rica etmişdir ki, hesabati-cariyyə üzrə İttifaqa para verilmək üçün təşəbbüsatda bulunsun.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə [Sosial Təminat] naziri Klenevski işbu iyunun 18-də Tiflisdən qayıdaraq öz vəzifəsi ifasına şüru etmişdir [başlamışdır].

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Müsəlman Cəmiyyəti-Xeyriyyəsinə müraciətən rica etmişdir ki, işbu sənə əvətilində [əvvəllərində] hanki fəqərəyə hanki təşkilatlar vasitəsilə nə kimi müavinətdə bulunması barəsində Nəzarətə məlumat versin. Müavinət edilibsə, kimlərə verilməsi də məlum edilsin.

- Bu yaxın günlərdə Gədəbəy zavod komitəsi sədri, bir nəfər də komitə üzvü həbs edilmişlərdir. Məsai Nəzarəti Daxiliyyə Nəzarətinə müraciətən rica etmişdir ki, onların azad edilməsi barəsində təcili surətdə lazımi tədabir ittiqaz edilsin [tədbirlər görülsün].

ƏSGƏR TƏLİMİ

Bəhri-mühitin [okeanın] biaman dalgaları kimi məmurələri [abad yerləri] yaxıb-yıxan hərbi tufanının ən müdhiş, ən

har [alovlu, yandırıcı] dövrlərində bulunmuş müdəqqiq [tədqiq edən, hər şeyi araşdırıb dəqiqləşdirən], məlumatlı komandanlar yek-ağaz [hamısı bir ağızdan] olaraq deyirlər ki:

Eyi təlim və tərbiyə görmüş müntəzəm ufaq [kiçik] bir qüvvət kəndisinə pək faiq [üstün] bir qüvvətə qələbə edər.

Və yenə: Təlim və tərbiyəyi-əsgəriyyədən məqsəd əsgərə üsul və qəvaidi-hərbiyyəni [hərbi üsul və qaydaları] öyrədir, boş yerə əfradı [əsgərləri] yoracaq hərəkətlərdən bilikliyyə ictinab etmək [çəkinmək] lazımdır.

İştə, nasiyəsini [alınını] hərbi meydanının qızgın günəşi altında qarartmış, saç və saqqalını torpaq akop [səngər] içində ağartmış, qulaq zarlarını [pərdələrini] müdhiş top gumbultuları ilə patlatmış, ölmüş, öldürmüş, yaralanmış, qalmış, bir çox təhlükə atlatmış təcrübəli komandanların tövsiyələri...

Məqsədim şimdiki qədər yaptırıla gələn yanaşiq nizamın fəvaid və mühəsənətini müaxizə etmək [faydalarını və üstünlüklərini tənqid etmək] deyil, bir az da dağınıq nizam hərəkətinə əhəmiyyət verilməsini rica etməkdir. Zənn cəhəti-ərbəni [dörd tərəfi] sarmış biaman düşmənlərin qabağı sol-sağ ilə saxlanılmalımayacağı cümlənin məlumdur.

Əsasən yanaşiq nizam hərəkətindən məqsəd əfradı zəbt və rəbtə [nizam-intizam], bərabərliyə alışdırmaqdır ki, bu da müsaid zamanlarda bol-bol yapıdırılabilir, zənn edirəm.

Halbuki şimdi məmləkətimiz, millətimiz hali-hərbdədir [müharibə vəziyyətindədir]. Müsaid zamanımız yox. Uzun zamanı bəri xeyli yollar yürümüş, ixti-

yarlanmış, susamış olan məhud [hamının tanıdığı, mənfi mənada “məşhur”] bayquş qapımıza qədər yaxlaşdı.

Məmafih [bu halda], su yerinə türk, türk-islam qanı içməyə alışmış olan bu yırtıcı şimal heyvanına da Qafqaz bir məzar olacaqdır. Biz hazırız və hazırlaşırıq.

Məşhur bir türk şairi deyir ki, erkəkləri hüduda, cəngə qoşarkən, qadınları qurşun yarası sararkən, qəlbləri Xudaya təvəccöh edərkən [yönlərkən] bir millətin zəfər haqqıdır.

Çalışan qullarını Allah sevər. Biz də çalışırıq, lakin bir az daha hümmət edib də əsgərlərimizə ovçu xəttindəki vəzifəsini, üsul və surəti-kəşfi [kəşfiyyət üsullarını və şəklini], əmniyyət [təhlükəsizlik] və qaraqol tərtibatı kimi ilaxır əhəm və mühüm məvaddi-əsgəriyyəni [hərbi işin maddələrini] onların anlama biləcəyi bir surətdə zəhinlərinə soxarsaq, əmin olalım ki, xilqətən mövcud igidlik qanı ilə birləşən bu bəsit məlumatı-əsgəriyyə bir qıvılcım kimi düşmən qarşısında alovlanacaq, patlayacaq, öləcək, öldürəcək, xarriqələr göstərəcək, fəqət nəticədə şanlı Azərbaycan yenə qalacaq və yaşayacaqdır.

Xaçmazda: C. Məğmumi

QARABAĞDA

Qarabağ general-qubernatoru [Xosrov bəy] Sultanov həzrətlərindən bu məzmununda bir teleqram alınmışdır:

“10 min ev köçərilər 150 minədək qaramalları ilə Zəngəzurə keçə bilmədiklərindən müavinət istəyirlər. Yaylaqlara keçmək iqdamatına [təşəbbüsünə] başlanıl-

dısa da, ermənilər tərəfindən hücumlar olduğu üçün iqdamat dayandırıldı. Üç gün bundan əvvəl ermənilər Zəngəzur qəzasının Keşikli və Xəştəb kəndləri üzərinə hücum yəpəraq təərrüzlər [basqınlar] edirlər. Əhali müavinət rica və təmənnə edir. Müavinət və Keşikli, Xəştəb kəndlərinə dair düsturüləmə [təlimat] vermənizi rica edirəm. Xalqa öz hüququnu müdafiədə müavinət edilməzsə, zira yaylaqlara getməmək ölüm kimidir, xalqdan heç şey bəkləmək olamıyız. Rica edirəm ki, müavinət veriniz və yaxud mənim üzərimdən böylə məsuliyyətli işi götürəsiniz. Zira on minlərlə əhali qarşısında mən cavabdehəm [cavabdehəm]. Təcili cavab bəkləyirəm.

*General-qubernator:
Sultanov”*

ERMƏNİ BANDALARI

Ordubaddan Tiflisə gəlmiş olan Əhməd Hacı Əli oğlu İrəvan Həmtorpaqlıları Komitəsi sədrinə iyunun 10-da böylə məruzədə bulunmuşdur:

Erməni bandası başçılarından biri Aşot Məlik-Movsesyans bir para erməni zabıtları və saldatları ilə iyunun 1-də Ordubada gəlib müzakirədən ötrü üç nəfər nümayəndə göndərilməsini müsəlmanlardan tələb etmişdir. Ordubad əhli bunun tələbinə əməl edib öz vəkillərini göndərmişlər. Aşot həmin nümayəndələrə elan etmişdir ki, Vedibasər, Şərur, Naxçıvan, Ordubad və Zəngəzur uyezdində Şuşa şəhərinə qədər Ermənistanı yəpəşdirilmişdir və o da hal-hazırda Ordubad rayonunun uyezdni naçalnik [qəza

rəisi] hesab olunur. Buna görə onun əmrinə əməl edilməsini tələb edir.

Ordubad müsəlmanlarının vəkilləri Aşotdan xahiş etmişlər ki, o, öz sözlərinin doğru olduğunu təsdiqədiçi mandata göstərsin. Aşot cavab vermişdir ki, onun heç bir mandatı yoxdur və öylə bir mandat da lazım deyildir. Vaxtı ki o özünün hakim olduğunu izhar edir, əhali onun sözlərinə inanmağa borcludur. Müsəlman nümayəndələri isə öz növbələrində qəti surətdə banda başçısına izhar etmişlər ki, o, özünün Ordubad rayonu üçün uyezdni naçalnik təyin edildiyi haqqında Azərbaycan Hökumətindən və ya Müttəfiq Komandanlığından rəsmi sənəd gətirməsə, müsəlman əhalisi onu rəsmi hakim hesab etməyib bu qərar üzrə də onun heç bir əmrinə əməl olunmayacaqdır. Aşot müsəlman nümayəndələrindən bu cür qəti cavab aldıqdan sonra öz yanındakı adamları ilə Əylis kəndinə qayıtmışdır.

İyunun 2-də Ordubad və ətrafı müsəlmanları Aşotdan bu məzmununda bir ultimatum almışlar:

“Siz məcbursunuz ki, bütün sizdə olan dövləti əmvalı [dövlət mallarını], həmçinin müsəlman əhalisi əlində olan silahı və mühimmati-hərbiyyəni [hərbi ləvazimatları] cəm edib Ordubad kazarmasında mənim vəkilim Nikolay Alişevskiye verəsiniz.”

Bu ultimatum bütün o ətraf müsəlmanlarının artıq dərəcədə həyəcanına bəis olmuşdur. Zira şeyiələr var idi ki, Aşot bandası müsəlman qırğını hazırlayırdı. Bütün il müddəti müsəlmanlar içində əmniyyətlə yaşamaqda olan ermənilərin hərəkəti bu təsiri dəxi də artırırdı.

Bunların həpsindən həyəcana düşmüş müsəlmanlar Aşota protesto məktubu göndərmişlərdir. Aşot cavabında demiş:

“Böylə protestoların vaxtı keçmişdir.”

Bu cavabdan sonra Aşot öz dəstələri ilə şəhərə hücum edib cinayətkarənə hərəkətə başlamışdır. Ətrafda olub da illərlə müsəlmanların himayəsində olan ermənilər vaxtdan istifadə edərək Aşot dəstəsinə qoşulub özlərinin əvvəlki nəcətdəhəndələri [xilaskarları] olan müsəlmanların qarşısına çıxmışlar. Belə ki, bunlar müsəlləh [silahlı] surətdə müsəlman kənd və qəsəbələrinə hücum etmişlər.

Bu axır vaxt şəhərə gedən olmayır ki, onlarla müsəlmanlar qaniçən ermənilərin qurbanı olmasınlar. Hər gün ermənilər müsəlmanların məskun yerləri dağıdıb əllərinə keçən müsəlmanları həlak edirlər. Bu hadisələr adətə bir iş halına düşmüşdür. Deyirlər ki, bu qırğınlar "mədəni" ermənilər tərəfindən hazırlanan və icrası gözlənən müsəlman qırğınının müqəddiməsidir.

Bu ağır hadisələrin təzyiqi altına düşən Ordubad rayonu müsəlmanları Azərbaycan Hökumətindən, yaxud Müttəfiqlər Komandanlığından imdad bəkləyirlər.

O zaman ki, bütün kürreyi-ərzə də yaşayan millətlər nəzərlərini Sülh Konfransına cəlb edib qayət əcələ ilə ümumi sülhün əqdini gözləyirlər ki, xarabazara qalmış məmləkətlərini abad və oralarda olan qanunsuzluğu ləğv etsinlər; böylə bir zamanda qan içməkdən doymamış və qan təşnəsi olan ermənilər bizə yeni qanlı töhfələr hazırlayırlar. Əcəba ermənilərin bu qədər qan tökmələrinə bir intəha [son] verilməyəcəkmi? Əcəba Ordubad müsəlmanları ermənilər tərəfindən

hazırlanmaqda olan yeni cəhənnəmdən xilas edilməyəcəklərimi?

Bu ərizə Həmtorpaqlılar Cəmiyyəti katibi Z. Məhəmmədov tərəfindən imza edilmişdir.

İRAN SƏFİRİMİZ İSMAYIL XAN ZİYADXANOV İLƏ MÜSAHİBƏ

Sırağagün Azərbaycan Cümhuriyyətinin Tehran hökuməti nəzdindəki siyasi nümayəndəsi İsmayıl xan Ziyadxanov Tehrandan Bakıya varid olmuşdur [gəlmişdir]. Səfir həzrətləri müxbirimizi qəbul edib İranın övzası [vəziyyəti] və Azərbaycana olan əlaqəsi barəsində bir qədər məlumat vermişdir. Əlavə, ən yaxın zamanda İrana dair geniş məlumat verməyi də kəndi öhdəsinə götürmüşdür.

Heyəti-mürəxxəsəmiz [nümayəndə heyətimiz] rəisi İsmayıl xan Ziyadxanov həzrətləri İran Heyəti-Vükəlası [Nazirlər Kabineti] və şah həzrətləri tərəfindən qəbul edilərək uzun-uzadı Azərbaycan və İran ilə olacaq əlaqəsi barəsində müsahibələrdə bulunmuşdur. İran dövləti Azərbaycanı qəbul və təsdiq edir, fəqət bir qədər Azərbaycan namı [adı] nədənsə İran rəsmi dairələrini əndişəyə salmış imiş. (?)

Ən yaxın zamanda İran ilə post və teleqraf, gömrük və başqa bu kimi dövləti qonşuluq məsələləri həll ediləcəkdir. Tehran rəsmi mətbuatı Azərbaycan, xüsusən səfirimiz həzrətlərinə məqalələr itəfəq edərək yeni islam dövlətini təbrik etmişlərdir. İranın dəvairi-rəsmiyyəsinə [rəsmi dairələrində] Azərbaycan müsbət

bir nüfuza malik olmağa müvəffəq olmuşdur. Azərbaycandan böyük müvəffəqiyyətlər bəklənir.

Heyəti-mürəxxəsə bir çox məsələlər müzakirəsindən sonra yenə Tehrana azim olacaqdır [yola düşəcəkdir].

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Əsliyə tutulması

Əksinqilab ilə mübarizə edən Fövqəladə Komitənin sədri əmri ilə Bolşoy Morskoy və Nijni-Priyut küçələrinin küncündəki İvanovun evində axtarış əmələ gəlib, 252 rus tüfəngi, 61200 patron, bir dənə "Kolt" pulemyotu tapılıb, polis tərəfindən müsadirə edilib 6-cı uçastoka aparıldıqdan sonra qradonaçalnikə təslim edilibdir. Şayani-diqqət [diqqətləyiq] burasıdır ki, həman evin padvalında [zirzəmisində] yerə basdırılmış olan iki boçka [çəllək] içməli su tapılıbdır.

"İnqilabçı" əməllər

İyunun 18-də Bibiheybətdə Mitrofanovun mədəninə şəhərdən getmiş olan Əmələ Konfransı nümayəndələrinin tərəfindən əməllərin ümumi iclası dəvət edilib və Denikin qara qüvvələri əleyhinə mübarizədə bulunmaq məsələsi müzakirə edilmişdir. İclasda 300 nəfərə qədər əmələ hazır olub, onların içində 30 nəfər də müsəlman varmış. Bir çox natiqlərdən sonra Konfrans tərəfindən bir qətnamə təklif edilmişdir. Bu vaxt rus əməllərindən bir neçəsi: "Konfrans bizim üçün qanun deyil, biz Denikinlə müharibə edə bilmərik." demişlərdir. Qətnamə səsə qoyulduqda əksəriyyət onun

əleyhinə səs vermiş, böylə ki, Denikin tərəfdarı olan əməlləri bir tərəfə və əleyhinə olanları qeyri tərəfə ayırıdıda, əvvəlinci tərəf bir qədər artıq olmuşdur. İclasda hazır olan "Hümmət" firqəsi nümayəndələri yoldaşlarının böylə nəgəhanı [gözlənilməz] hərəkətinə təəccüb edib və çətin bir halda qalmışlardır.

Şahzadə Savoyskinin gəlməsi

İtaliya siyasi heyəti nümayəndəsi şahzadə Savoyskinin bu gün Bakıya varid olması [gəlib çatması] gözlənilir.

İtaliya qoşunlarının Bakıya gəlməsi

Ən mövsuq [etibarlı] mənbələrdən aldığımız məlumata görə, iki həftədən sonra Bakıya İtaliya qoşunları varid olacaqdır.

- Bu günlərdə Tiflisdən Bakıya Xariyyə naziri Məhəmməd Yusif Cəfərov həzrətləri ilə Gürcüstan Ərazi və Türüq-Məabir [Nəqliyyat-Rabitə] naziri həzrətləri ilə Bakıda Gürcüstan siyasi nümayəndəsi Alşibayanın varid olacaqları gözlənilir.

Polis nəfəratına and verilmək mərasimi

Sırağagün Təzəpir məscidi həyatində polis və şəhər mühafizəsi dəstəsinə and verilmək mərasimi icra edilmişdir. Burada Bakı qubernatoru, Bakı qradonaçalniki, qalabəyi, pristavlar və qeyri polis məmurları hazır olmuşlardır. Anddan sonra nəfərat musiqi və bayraqlarla şəhərin küçələrində gəzmışlərdir. And verildiyi vaxt Təzəpirin həyatına könüllü "Yardım alay" dəxi məşqdən qayıdarkən gəlmişdir. Alay kamali-nəzm və nizam üzrə mə-

murların nəzərində nümayiş edib və alışlara nail olmuşdur.

Dabravol casusu

Quba uyezdi Qusarda sükunət edən Tixon Avilov Rus Milli Şurasına bir ərizə verərək məlum etmişdir ki, onun qardaşı Qusarda Azərbaycan Hökumət məmurları tərəfindən Dabravol casusu adlanaraq tövqif [həbs] edilmişdir. Rus Milli Şurası bu ərizəni Daxiliyyə nazirinə göndərmiş və lazımı sərəncam istəmişdir.

Əsgərlikdən qaçmaq cəzası

- Balaxanı-Sabunçu qalabəyisinin bina-güzarlığına [sərəncamına] görə, Bakı qradonaçalstvası Novxanı kəndi əhli Məlikheydər Cavad oğlu öz oğlu Nuhbalanı əsgərlikdən qaçırmış qəsdilə gizlətməkdə müttəhim və oğlu gəlincəyə qədər həbs edilmişdir. Oğlu gəldikdən sonra bir ay müddətinə tənbeh olaraq həbsxanada qalacaqdır.

- Suraxanı kəndi əhli Əhməd İmambəxş oğlu əsgər yığmağa mane olub və gizlətməkdə müttəhim edildiyindən bir ay müddət həbsxanaya alınmışdır.

- Kürdəxanı kəndi əhli Əbdürrəhim Əbülbaqi oğlu öz oğlunu əsgərlikdən qaçırmış qəsdilə gizlətməkdə müttəhim edilərək, oğlu gəlincəyə qədər və bir ay müddət əlavə həbsxanaya göndərilmişdir.

- Qala kəndi əhli Mirzəəğa Mirzəbaba oğlu öz oğlunu əsgərlikdən qaçırmış qəsdilə gizlətməkdə müttəhim və Mərkəzi Həbsxanada məhbus edilmişdir.

Həbsdən azad

Hövsan kəndi əhli Cavad Ağakəşi oğlu, oğlu əsgərliyə gəlib yazıldığından, Bala-

xanı-Sabunçu qalabəyisi binagüzarlığı ilə həbsdən azad edilmişdir.

Qoşunumuz haqqında ermənilərin və Denikin "məlumatı" (?)

Denikin ordusunda olan məlumata nəzərən, Azərbaycan Hökumətinin hal-hazırda 15 min qoşunu vardır. Bu qoşunun qismi-əzəmi [çox hissəsi] Gəncədə olur. Zabitlərin cümləsində qadınlar da vardır.

Müsəlman Ziyalıları İttifaqında

Müsəlman Ziyalıları İttifaqı tərəfindən açılmış səhiyyə kursuna yazılan şəxslərdən rica olunur ki, yekşənbə [bazar] günü ayın 22-də axşam saat 7 radələrində İttifaqa müraciət etsinlər.

AZƏRBAYCANDA

Gəncədən

Təbiidir ki, hökumətimiz müəllimlərin və bir qatım məmurların halını nəzərə alaraq yanvar ayından etibarən məaşları artırdı. Artırmalar hər məktəbə, hər idarəyə göndərildi. Gəncə və qəzasında Maarif nazirinə tabe məktəblər də artırmaları aldılar. Doqquz aydan bəri çalışmış 600-ə, 450-yə xidmət edən müəllimlərin az-çox üzü güldü. Məlumdur ki, o para ilə yay ehtiyacını da ödəyəcəklər. Böylə olan halda Mədrəseyi-Diniyyə ilə Bələdiyyə İdarəsinə tabe zavallı müəllimlər yenə də Bakıdan artırma bəkləyirlər. Təəssüf edilməlidir ki, müəllim adını daşıyanların həpsi artırma alsın da, müstəsna olaraq mədrəsə və şəhər məktəbi müəllimləri unudulsun.

Gəncə vilayəti Türk Müəllimləri İttifaqı tərəfindən Bakıya vurulan teleqrama cavab olaraq gördüm ki: "Şəhər məktəbi müəllimlərinin artırmaları Bələdiyyə İdarəsindən veriləcəkdir. Mədrəsə isə Ədyan [Dini Etiqad] nazirinə tabe olduğundan oradan göndəriləcəkdir."

Nə zaman göndəriləcək, kimsə biləmməyir. Ruhən, qəlbən sıxılmış bir müəllimə yaylağa getmək, təmiz havalarda tənəffüs etmək lazım gəlir. O para şimdi lazım ki, müəllimlər yaylağa getsinlər, bir az qanlarını artırınsınlar ki, gələcək sənə dərs verməyə, millətin uşaqlarını tərbiyəyə müqtədir olsunlar. Bir şəhərin yaxud bir qəzanın bütün müəllimlərinə artırma yaxud maaş verilib də yalnız bir məktəbi parasız buraxmaq xəyalə gəlməzdi. Buna binaən [buna görə], Ədyan naziri həzrətlərinin Mədrəseyi-Diniyyə müəllimləri haqqında əcələ tədabirdə [tədbirlərdə] bulunacağını ümid edərək sözümü bitirirəm.

Davud

Ağdaşdan

Sənəldən bəri Bakıda bir çox məşəqqətlərlə təhsilə davam edərək kəndi məramına müvəffəqiyyətlə nail olan Məcidzadə Nisbət xanım bu günlərdə Ağdaşa gəlib bir yeni ünas [qız] məktəbi açaraq kəndi fəaliyyətinə başlamışdır.

Şimdiyədək 30-a qədər qız uşaq qeyd edərək türkcə, rusca dərslər başlanmışdır. Əlavə olaraq, cümə günləri məktəb zalında qadınlar üçün "şəkil" tamaşaları göstərməkdə və onları gələcəkdə bir cəmiyyət halına qoymaq xüsusunda çalışmaqdadır.

İştə, bu gün hər tərəfimizdə maarifə

qarşı bir hüsn-rəğbət göstərməkdə, qarmış olan yurdumuzu tənvir etmək [ışıqlandırmaq] üçün çalışmaqdadır. Möhtərəm gənc hökumətimiz yeni məktəblər açaraq yeni-yeni təşəbbüsatda bulunur.

Bununla belə, qayət geridə və heç yox məsəbəndə [yerində] olan ünas məktəblərimiz unudulmuş bir haldadır. Məncə, uşağın məktəbi-ibtidaiyyəsi məqamında olan ana qucaqlarına maarif nurları saçmazsaq, uşağın ilk müəllimi, müəllimi [tərbiyəçisi] olan analarımızın tərbiyəsinə diqqət edilməzsə, bütün səylərimiz hədəf olacaq və qayət pozğun olan əxlaqımızı doğrultmağa müvəffəq olamayacağız.

Binaənileyh [ona görə], ünas məktəblərimizi çoxaltmalı və darülmüəllimələr [qızlar üçün pedaqoji məktəblər] açaraq bizim də dünyada yaşamağa hissədari-kəmalət olduğumuzu [kamaldan payımız olduğunu] qövlən deyil, feilən [sözə deyil, işlə] isbat etməliyiz.

Məhəmmədrza Əbdizadə

GÜRCÜSTANDA

Azərbaycan nümayəndələrini təbrik

Gürcüstan Xariciyyə nazirinin təşəbbüsü ilə iyunun 16-da Gürcü Klubunda Azərbaycan nümayəndələrinin şərəfinə raut [təntənəli ziyafət] tərtib edilmişdir. Rautda gürcü hökuməti nəzdində olan Azərbaycan siyasi nümayəndəsi mühəndis [Fəris bəy] Vəkilov, Azərbaycan Xariciyyə naziri M[əhəmməd] Y[usif] Cəfərov, Azərbaycan Hərbiyyə naziri Mehmandarov, Gürcüstan hökuməti üzvləri, Məclisi-Müəssisən rəisi və Divani-Rəya-

səti və bir çox dəvət edilənlər iştirak etmişlərdir. Raut gözəl bir surətdə keçmişdir, bir çox nitqlər söylənmişdir.

Gürcüstan Məclisi-Müəssisində

Gürcüstan Məclisi-Müəssisəsinin 17 iyunda vəqə olan iclasında Batumda general Naneyşvilinin Denikin köməyinə olaraq Zaqafqaziya əhalisindən əsgəri dəstələr tərtib etməsi münasibətilə Sosialist-Federalist fraksiyası tərəfindən verilən suala Xariciyyə naziri Gegeçkorinin iki nitqindən və müzakirədən sonra Sosialist-Federalist fraksiyası nazirin bəyanatını kafi ədd [hesab] edib, həmin formül qəbul edilmişdir:

“Sosialist-federalistlərin sualı münasibətilə hökumətin bəyanatını dinləyərək Məclisi-Müəssisə islam Gürcüstanının cümhuriyyətimizə yapışdırılması haqqında hökumətin siyasətini təqdir edib, general Denikin əsgərləri cəm edilməkdən ötrü Batumun bir üssül-hərəkəyə [bazaya] döndürülməsi əleyhinə hökumət tərəfindən tədbirlər görülməyinə inanıb, növbədəki məsələlərə keçir.”

Anarxiya ilə mübarizə

Gürcüstan daxilində anarxiya ilə mübarizə eyləməkdən ötrü hökumət tərəfindən Daxiliyyə naziri ixtiyarına yarım milyon manat para buraxılmışdır.

Xatisovun vürudu

Ermənistan hökumət rəisinin vəzifəsini ifa edən [Aleksandr İvanoviç] Xatisov Qarabağ hadisələri münasibətilə iyunun 17-də Tiflisə varid olmuşdur [gəlmişdir].

Keşiş nəfy edilmişdir

Tiflisdəki rus saborunun (kəlisəsinin)

keşişi Yeqorov Gürcüstan hökumətinin qərarına görə, iyunun 16-da Gürcüstandan nəfy [sürgün] edilib məzkur [adı çəkilən] keşiş iyunun 17-də Batuma getmişdir.

Zaqafqaziya və italyanlar

“Qruziya” qəzetəsi yazır ki, Bakıdan Parisə azim olan [yola düşən] İtaliya heyəti sədri polkovnik Qabba Sülh Konfransı üzvlərini Zaqafqaziya əhvalından xəbərdar etmişdir. Guya polkovnik Qabba, Denikin Qafqaziya millətlərinə nisbətən vəziyyətinin möhkəmləndirilməsi əleyhinə olduğunu izhar edib, Dabravol ordusunun Azərbaycan sərhədinə yaxınlaşmasının arzu edilməz bir şey olduğunu göstərmişdir. Qabbanın bu bəyanatı ki, Qafqaziya məsələsində İtaliya hökumətinin nöqtəyi-nəzərinə müvafiqdir, Denikin Zaqafqaziyaya olan hücumunun bərtərəf edilməsi [aradan qaldırılması] haqqında Müttəfiqlərin axırıncı qərarı ilə əlaqədardır. İtaliyanın sənəət [sənaye] dairələri nümayəndələrinin söhbətindən aşkar olduğu kimi, italyanlar özləri İtaliyanın Qafqaziya məsələsində [mövqeyini] təbii dövlətlərə [təbii sərvətlərə] malik olan Qafqaziyaya maraqlı olduqları ilə təfsir edirlər.

ERMƏNİSTANDA

“Aşxatavor” qəzetəsi yazır ki:

İyunun 9-da və 10-da Ermənistan ərkani-hərb [qərargah] idarəsi tərəfindən teleqrafla verilən məlumatdan aşkar olur ki, Eyyub paşanın kürd çətə dəstəsi türklərlə birləşib Bardus, Qızılkəlisə, Cermuk

və Diridan dairəsinə cəm olurlar. Onları təqib etmək üçün Sarıqamışdan Bardusa göndərilmiş briqada Qızılkəlisə kəndinin səmtində qurşunlarla qarşılandı. Əşqiya [quldur] dəstələrini tələf edib təcavüzətin önünü almaq üçün tədbirlər ittixaz edilir [tədbirlər görülür].

Bayəzidin qoşunu ayın 8-də Zərcibil köyünə daxil oldu. Məhəlli [yerli] əhali göndərilmiş süvari dəstə nəfəratının [əsgərlərinin] üzərinə hücum edib, birini öldürüb, üçünü məcruh edərək [yaralaya-raq], altı cift [cüt] öküz qarət etmişlər. Tsumankali – Ağ kəndindən 50 süvari imdad göndərilmişsə də, müvəffəqiyyətsiz olmuşdur. Zira ki, əhali çoxdan hüdudu keçmişlərdi. Naxçıvan hökumətinin məlumatına görə, Şahtaxtı müsəlmanları, komissarı və qalan hökumət xidmətçilərini qovub demişlər ki, onları məşru [qanuni] hökumət nəzərində görüb tanımayırlar. Haləti qaydasına salmaq üçün binagüzarlıq [sərəncam] edilmişdir.

Qarsın 25 verstliyində Girnə kəndində kürdlər tərəfindən beş nəfər milisi-oner öldürülmüşdür. Bədəfkarları [cinayətkarları] təqib etmək üçün bir dəstə qoşun göndərilmişdir.

İZHARİ-TƏŞƏKKÜR

Türk Müəllimlər İttifaqı namından isimləri atidə [aşağıda] yazılan müəllim və müəllimə arxadaşlara kəndi maaşları cüzi olduğunu nəzərdə tutmayıb maddi cəhətcə üsrətdə [çətinlikdə] bulunan arxadaşa qəyuranə [qeyrətlə] ianə etmələrinə səmimi qəlbədən izhari-təşəkkür edirəm.

Para verən şəxslər [şəxslər]:

- 1) A. 26 rublə;
 - 2) Məhəmmədbəyzadə 25 rublə;
 - 3) Rəsul bəy Tahirzadə 25 rublə;
 - 4) Qəmbər bəy Tahirzadə 65 rublə;
 - 5) Abdula Şaiq Talıbzadə 50 rublə;
 - 6) Məhəmmədqulu Hüseynzadə 25 rublə;
 - 7) Əliməhəmməd Mustafazadə 50 rublə;
 - 8) Mələk xanım İsrafilbəyzadə 20 rublə;
 - 9) Abbasqulu Vəlixanzadə 50 rublə;
 - 10) Süleyman bəy Axundzadə 50 rublə;
 - 11) İsfəndiyar bəy Sultanov 25 rublə;
 - 12) Səlahəddin Müftüzadə 25 rublə;
 - 13) Məhəmmədqulu Hacıadə 10 rublə;
 - 14) Mehdi bəy Səfəralibəyzadə 10 rublə;
 - 15) Murad Əlizadə 10 rublə;
 - 16) Məhəmməd İbrahimzadə 10 rublə;
 - 17) Abbasqulu Yusifzadə 9 rublə;
 - 18) Məryəm xanım Adıgözəlov 25 rublə;
 - 19) Bürhanəddin 30 rublə.
- Cümlətanı 500 rublədir.
- Şu para sahibinə vermək üçün müəllim Rəsul bəy Tahirzadəyə tapşırıldı.

*İttifaqın sədri
müəllim Ağabəy İsrafilbəyzadə*

İtibdir

Cəbrayıl Xudabəxş oğlunun Zəngəzur qəzasından aldığı pasportu itib. Etibardan saqitdir.

10250

**Bəhri-Xəzər İstehlak Cəmiyyəti
“Kooperatsiya” müalicəxanası**

Hər növ naxoşluqlar qəbul olunur. Müalicə haqqı üzvlərdən 4 rublə, qeyrilərdən isə 6 rublə. Bolşoy Morskoy küçə, Tarqovının küncündə Həsənovun evində, yolu Bolşoy Morskoydan. Telefon nömrə 26-90.

Əmrəzi-daxiliyyə [daxili xəstəliklər] 9-11 Balayan

Mədə naxoşluğu 12-2 Mejebovski; 4-6 A. Seyidov

Əmrəzi-əsəbiyyə [əsəb xəstəlikləri] 12-2 Şmirqeld

Cərrahiyyə 9-11 Sander

Uşaq naxoşluğu 9-11 Rabinoviç; 4-6 Bron

Arvad naxoşluğu və mamalıq 9-11 Pines; 12-2 arvad həkimi Şapiro-Rotman; 4-6 S. Seyidov[a]

Dəri və zöhrəviyyə 9-11 O. Şamkoryan; 12-2, 4-6 Pernik

Göz naxoşluğu 9-11 Cəfərov; 4-6 arvad həkimi Qeqamyan

Qulaq və boğaz ağrısı 12-2 B. K. Fin-
kelşteyn;

Diş ağrısı 9-11 Suşon-Sivkina; 4-6 İtkin

Müalicəxana müdiri bakterioloq Lyuba-
şevskaya

Müalicəxanada konsultasiyalar icra olu-
nur. Operasiya, konsultasiya razılıq ilə. Çiçək
döyülür, şəhadətnamə verilir. Analiz qəbul
olunur. 606 və 914 müalicəsi.

10208

**Xüsusi müsəlman təvəllüdxanası
Gövhər xanım Qazızadə**

Vəzi-həml edənlər hər bir vaxt, gələn
xəstələr isə hər gün səhər saat 10-dan 2-yə
kimi qəbul edirlər. Təvəllüdxanada əməli-
yati-cərrahiyyə (operasiya) icra edilib, doktor
Tsentsner konsultasiya yapır. Feldşeritsa-
mama Vasserman çiçək döyür, yara bağlayır
və iynə vurur. Adres: Armyanski küçə nömrə
13. Telefon nömrə 58-39.

T-321

İtibdir

Əhməd Hacıvəli oğlunun Zəngəzur qəza-
sından aldığı pasportu itib. Etibardan saqit-
dir.

10251

**Arvad diş həkimləri
Z. A. Şexter və xanım**

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qazma
və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayı-
rılması təmin olunur. Kənardan gələnlər
üçün tezliklə görülür. Qiymətlət münasibdir.

Qəbul olunur səhər saat 9-dan 2-yədək,
axşam saat 4-dən 7-yədək. Voronovski küçə
17 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

8753

**Doktor
S. İ. Zaks**

Zöhrəvi, dəri və sifilis naxoşluqlarını qə-
bul edir. 606 və 914 müalicəsi. Naxoşları hər
gün qəbul edir saat 4-dən 7-yədək. Voront-
sovski küçə nömrə 43, 2-ci mərtəbə.

8776

Rus çayı

Xırda-xırda çox miqdar qiymətinə satılır.
İ. V. Denisovun bankir kantorasında (Olqinski
və Nikolayevski küçələrin küncündə; telefon
nömrə 37-75).

10245

**Müvəqqəti müdir:
Hacıbəyli Üzeyir**

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

“Azərbaycan”

səh. 391. “Yekşənbə, 23 ramazanül-
mübarək sənə 1337”: qəzetdə “23” yerinə
səhvən “31” getmişdir.

Teleqraf xəbərləri

səh. 396. “Tayms”: 1861-1942-ci illərdə
parisdə fransız dilində nəşr edilmiş gündəlik
qəzet olan “Le Temps” nəzərdə tutulur.

Sülh ətrafında

səh. 397. “Ağa Xan və Əmir Xan”: Hin-
distanın siyasi xadimləri III Ağa Xan və Seyid
Əmir Əli nəzərdə tutulur.

Qəzetələrdən

səh. 398. “Dandi”: qəzetdə “Denri” get-
mişdir.

“Müxaliflər qışqırıb səs-küy salmışlar.”:
qəzetdə “müxaliflər” yerinə səhvən “müha-
fizlər” getmişdir.

“ingilis lirası”: funt sterlinq; qəzetdə “in-
gilis lirası” yerinə səhvən “ingilislərin” get-
mişdir.

Əsgər təlimi

səh. 400. “yanaşıq nizam”: hərbi termin
olaraq, əsgərlərin və hərbi texnikaların eyni
cərgədə, bir-birinin yanında düzülməsini
ifadə edir.

“ovçu xətti”: hərbi termin olaraq, döyüş-
də düşməyə doğru irəliləyən əsgərlərin ən
öndəki cərgəsini ifadə edir.

**İran səfirimiz İsmayıl xan Ziyadxanov
ilə müsahibə**

səh. 402. “şah həzrətləri”: 1909-1925-ci
illərdə İran şahı olan Sultan Əhməd şah
Qacar nəzərdə tutulur.